

IV. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet vedkommende:

208) 1. Til Undersøgelser af samtlige Mindesmærker fra Fortiden og disses Fredning. Udvalget har tiltraadt Forslaget om foruden den ordinære Bevilling tillige at give en ekstraordinær Bevilling paa 10,000 Kr. aarlig i 5 Aar til dette Formaal og fremsætter nedenstaaende Oplysninger om, hvad der er udrettet i det foregaaende Aar, hvilke Oplysninger ere givne af Nationalmuseet i en Skrivelse til Finansudvalget:

Foruden Museets egne Mænd, Inspektorerne Dr. Chr. Blinzenberg og Carl Neergaard, Assistenterne C. Fredstrup og G. Sarauw, dets Medhjælper, Cand. mag. H. A. Rjør, og de faste Medarbejdere, Kunstmaler, Cand. polyt. G. B. Blom og Kaptajn A. P. Madsen, har navnlig Kaptajn Søegaard, dernæst Seminarieforsøger Martin Kristensen og Lærerne S. A. Jørgensen, Frode Kristensen, Chr. N. Krogh, S. B. Nielsen og Johan Skjoldborg medvirket. Ved Undersøgelserne af Stenalderens Skaldinger have ligesom hidtil Lektor, Dr. E. Røstrup, Geologen, Dr. phil. R. S. B. Steenstrup, Biologen, Dr. phil. C. G. Johs. Petersen og Viceinspektør Herluf Winge godhedsfuldt ydet deres Bistand.

I.

Fredlysningen af Oldtidsminderne, der i det i Fjor fremkomne Skrift viste en betydelig Fremgang, idet der i de sidste 6 Aar, 1891—1896, var fredlyst flere Mindesmærker, i alt 1,447, end i de forudgaaende 18 Aar tilsammen, nemlig 1,407, har siden da haft et tilsvarende stort Omfang. Der er fremdeles blevet fredlyst ved tinglæste Dekklamationer i alt 324 Mindesmærker fra Oldtiden. Af disse ere 216 Gravhøje, 2 Sættestuer, 3 Langdysser, 2 fritliggende Dysser, 90 Høser, 11 Skibsfætninger og Stenlægninger; 7 af Monumenterne ligge paa Sjælland, 103 paa Bornholm, 1 paa Volland, 1 paa Fyn og 212 i Sylland. Særlig maatte mellem disse nævnes: en stor Gravplads i Bestermarie Sogn paa Bornholm med i alt 102 lave, stenlagte Grave — 1 Dysse og 10 til Dels meget anselige Høje, de tre af dem sammenbyggede, fredlyste ved Proprietær C. M. Undall til Hovedgaarden Haven i Hørby Sogn, Dronninglund Herred — 12 store Høje under Frenstrupgaard, Øster Hornum Sogn, Hornum Herred, ved Gaardejer Niels S. Frenstrup — 8 mellemstore Høje ved Faldt, Albæk Sogn, Dronninglund Herred, ved Gaardejer Jens Nielsen — en Gruppe af 9 mindre Høje ved Hemstok, Dover Sogn, Hjelmslev Herred, ved Gaardejer Kristen Andersen. Det betydelige Antal Fredlysninger har kun kunnet ordnes ved, at der uforandret fra alle Sider vises Fredningsagen den største Smødefommen. En Godtgørelse er kun bleven ydet i faa Tilfælde, for 7 Høje, 2 Sættestuer og for den store Gravplads paa Bornholm. 213 Monumenter ere stænkede til Fredning, og blandt disse kun 20 af 6 større Fordejere og Gødser, men 193 af 104 Gaardejere og mindre Jordbrugere. I Paaskønnelse af den Støtte, der ydedes Nationalmuseets Virksomhed i denne Retning, er der blevet udsendt 95 Anerkendelses-Diplomer.

II.

Landets herredsvise Undersøgelse er samtidig freddet godt fremad. I afvigte Aar og i den hidtil forløbne Del af indværende Aar ere Hjelmslev, Sabro og Anst Herreder bleve fuldstændig undersøgte, hvorhos 13 Sogne af Baag Herred ere berejste og 4 af Nørvang Herred. Navnlig den sidste Egn viste sig at have været mærkelig rig paa Oldtidsminder; i alt 658 forklagedes i de 4 undersøgte Sogne, dog nu for den langt overvejende Del ødelagte. Dels Fredninger, dels Udgravninger knyttedes som sædvanlig til Herredsundersøgelserne, ligesom Opstillingen af Mærkesten ved fredlyste Oldtidsminder er foretaget i Forbindelse med disse, men dog ogsaa ved andre Rejser; der er i 1897 blevet anbragt det sædvanlige Antal af 100 Fredningssten. I Anledning af en Række Særnbaneanlæg er der fremdeles blevet foretaget adskillige Rejser og ført et igentagende Tilsyn. Endelig har det desværre været uundgaaeligt at foretage baade meget vanskelige og besværlige Restaurationsarbejder ved flere anselige, i ældre Tid fredlyste Sættestuer paa Sjælland og Møen for saaledes at forebygge en Sammenskrivning.